

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 23 października 2014 roku w sprawie z powództwa głównego L. W. przeciwko T. Ł. oraz z powództwa wzajemnego T. Ł. przeciwko L. W. o zapłatę, Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi II Wydział Cywilny z powództwa głównego zasądził od T. Ł. na rzecz L. W. kwotę 12.000 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 6 marca 2013 roku do dnia zapłaty, oddalając powództwo główne w pozostałej części. W pkt. 3 wyroku zasądził od L. W. na rzecz T. Ł. kwotę 508,50 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, zaś w pkt. 5 wyroku obciążył L. W. na rzecz Skarbu Państwa Sądu rejonowego dla Łodzi – Widzewa w Łodzi kwotą 1.400 złotych tytułem tymczasowo wyłożonych przez Skarb Państwa kosztów sądowych.

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód (pозwany wzajemny), zaskarżając powyższy wyrok w zakresie pkt. 2, 3 i 5, tj. w zakresie oddalenia powództwa głównego w pozostałej części, tj. ponad kwotę zasądzzonego roszczenia 12.000 złotych oraz w zakresie kosztów i opłat z pkt. 3 i 5 jako pochodnych rozstrzygnięcia w punktach 1 i 2. Zaskarżonemu w tym zakresie orzeczeniu zarzucił naruszenie przepisów prawa procesowego, tj:

1. art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. mającego oczywisty wpływ na wynik postępowania poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i niezasadne odmówienie wiarygodności zeznaniom powoda L. W. w zakresie świadczenia przez niego lub jego siostrę w dniu 14 stycznia 2005 roku na rzecz pozwanego kwoty 12.000 złotych oraz wpłaty 1.080 zł w październiku 2004 roku w związku z czym nastąpiło oddalenie powództwa w zakresie 12.000 zł jako nieudowodnionego;

2. art. 102 k.p.c. poprzez niezastosowanie i nałożenie na powoda w pkt. 5 wyroku (co do powództwa głównego) obowiązku pokrycia kosztów opłaty od pozwu oraz opłat od wniosków o zabezpieczenie w sytuacji, gdy po stronie powoda zachodzi szczególnie uzasadniony przypadek pozwalający nie obciążyć powoda takimi kosztami, a to z uwagi na jego faktyczną bezdomność i brak środków do życia.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty powód (pозwany wzajemny) wniósł o zmianę wyroku w zakresie powództwa głównego i uwzględnienie powództwa w całości poprzez zasądzenie ponad sumę 12.000 zł dalszych 12.000 zł wraz z odsetkami od dnia 6 marca 2013 roku do dnia zapłaty wraz z jednoczesną zmianą pkt. 3 i 5 wyroku w zakresie kosztów i opłat jako pochodnych rozstrzygnięcia głównego; zmianę pkt. 5 wyroku poprzez orzeczenie, iż powód (pозwany wzajemny) nie będzie obciążony kosztami opłat tymczasowo wyłożonymi przez Skarb Państwa oraz zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego od pozwanego (powoda wzajemnego) na rzecz powoda i pozwanego wzajemnego według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego, ewentualnie o uchylenie wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji z zaleceniem rozstrzygnięcia o kosztach za obie instancje. Ponadto pełnomocnik powoda i pozwanego wzajemnego wniósł o przyznanie kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym, oświadczając, iż koszty te nie zostały pokryte ani w całości, ani w części.

W toku postępowania apelacyjnego pełnomocnik powoda (pозwanego wzajemnego) podtrzymał dotychczasowe stanowisk, zaś pозwany (powód wzajemny) wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania według przedłożonych rachunków.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

apelacja powoda (pозwanego wzajemnego) jest zasadna jedynie w zakresie rozstrzygnięcia o nieuiszczonych kosztach postępowania pierwszoinstancyjnego i skutkuje zmianą zaskarżonego orzeczenia, w pozostałym zaś zakresie jako bezzasadna podlegała oddaleniu w całości.

Sąd Okręgowy podziela dokonane przez Sąd I instancji ustalenia faktyczne, które stanowiły również podstawę do orzekania w postępowaniu apelacyjnym. Sąd I instancji przeprowadził bowiem postępowanie dowodowe w sposób

prawidłowy i dokonał trafnej oceny zgromadzonego materiału dowodowego. Efektem kontroli instancyjnej jest zaś zmiana wynikająca z odmiennej oceny sytuacji materialnej powoda (pozwanego wzajemnego), która w ocenie Sądu Okręgowego pozwala na skorzystanie z dobrodziejstwa art. 102 k.p.c.

W pierwszej kolejności należało odnieść się do zarzutów powoda (pozwanego wzajemnego) w części dotyczącej rozstrzygnięcia Sądu I instancji oddalającego powództwo, które skonkretyzowały się w naruszeniu przepisów art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. Uchybienia w ocenie materiału dowodowego przedmiotowej sprawy skarżący upatrywał w braku wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i niezasadne odmówienie wiarygodności zeznaniom powoda w zakresie świadczenia przez niego lub jego siostrę w dniu 14 stycznia 2005 roku na rzecz pozwanego (powoda wzajemnego) kwoty 12.000 złotych oraz wpłaty kwoty 1.080 złotych w październiku 2004 roku. W ocenie apelującego zeznania powoda (pozwanego wzajemnego) są wiarygodne w kontekście całokształtu okoliczności przedmiotowej sprawy, w szczególności w kontekście treści zawartej umowy oraz zachowania pozwanego w związku z jej wykonaniem.

W myśl powołanego przepisu ustawy Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Ocena dowodów polega na ich zbadaniu i podjęciu decyzji, czy została wykazana prawdziwość faktów, z których strony wywodzą skutki prawne. Celem Sądu jest tu dokonanie określonych ustaleń faktycznych, pozytywnych bądź negatywnych i ostateczne ustalenie stanu faktycznego stanowiącego podstawę rozstrzygnięcia.

Ocena wiarygodności mocy dowodów przeprowadzonych w danej sprawie wyraża istotę sądenia w części obejmującej ustalenie faktów, ponieważ obejmuje rozstrzygnięcie o przeciwnych twierdzeniach stron na podstawie własnego przekonania sędziego powziętego w wyniku bezpośredniego zetknięcia ze świadkami, stronami, dokumentami i innymi środkami dowodowymi. Powinna odpowiadać regułom logicznego rozumowania wyrażającym formalne schematy powiązań między podstawami wnioskowania i wnioskami oraz uwzględniać zasady doświadczenia życiowego wyznaczające granice dopuszczalnych wniosków i stopień prawdopodobieństwa ich występowania w danej sytuacji.

Jeżeli z określonego materiału dowodowego Sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena Sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.) i musi się ostać choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami, lub gdy wnioskowanie Sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo-skutkowych to przeprowadzona przez Sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona.

W kontekście powyższych uwag należy stwierdzić, iż wbrew twierdzeniom apelującego w rozpoznawanej sprawie Sąd Rejonowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych w oparciu o cały zgromadzony materiał dowodowy i nie naruszył dyspozycji art. 233 § 1 k.p.c. Przeprowadzona przez tenże Sąd ocena materiału dowodowego jest w całości logiczna i zgodna z zasadami doświadczenia życiowego, zaś wszelkie podniesione w tym zakresie zarzuty stanowią w istocie jedynie niczym nieuzasadnioną polemikę z prawidłowymi i nieobarczonymi jakimkolwiek błędem ustaleniami Sądu pierwszej instancji. Zauważyć bowiem trzeba, że pozwany podnosząc powyższy zarzut nie wskazał, w jaki sposób Sąd I instancji zasadę swobodnej oceny dowodów naruszył, ograniczając się jedynie do zaprezentowania stanu faktycznego ustalonego na podstawie własnej oceny dowodów. Samo natomiast przekonanie strony o innej niż przyjął sąd wadze / doniosłości/ poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu nie może stanowić o skuteczności zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c.

Zarówno ocena dowodów osobowych, jak i dokumentów dokonana została w sposób obiektywny, rzetelny i wszechstronny. Wszystkie przeprowadzone dowody zostały przez Sąd Okręgowy przywołane i omówione. Ich ocena nie ogranicza się do tylko niektórych przesłanek, lecz opiera się na zestawieniu treści ich zeznań z pozostałymi, przeciwnymi dowodami naświetlającymi okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy w sposób odmienny. Nie

można też zarzucić, by Sąd I instancji na tle przeprowadzonych dowodów budował wnioski, które z nich nie wynikają. Argumentacja zawarta w treści uzasadnienia apelacji stanowi de facto powtórzenie wątpliwości zgłoszonych w toku postępowania pierwszoinstancyjnego, które wyczerpująco zostały omówione w pisemnych motywach zaskarżonego orzeczenia. W szczególności Sąd I instancji w sposób w pełni prawidłowy odmówił wiarygodności zeznaniom powoda (pозwanego wzajemnego) w części, w której wskazywał jakoby T. L. otrzymał od niego bądź jego siostry kwotę 12.000 złotych, jak również kwotę 1080 złotych w październiku 2004 roku. Już sama formuła twierdzenia powoda wskazuje na niewiarygodność przyjętej tezy, bowiem nie potwierdza wprost kto dokonał rzekomej zapłaty na rzecz pozwanego (powoda wzajemnego). Powód twierdzi, że pozwany otrzymał od niego, aż trzy wpłaty, a nadto zawarcie umowy pożyczki z pozwanym było wynikiem przymusowej sytuacji w jakiej się znalazł, podnosząc, iż był szantażowany przez pozwanego, który stosował wobec niego przemoc fizyczną. Tymczasem materiał dowodowy przedmiotowej sprawy w żadnym zakresie nie potwierdził przyjętej przez powoda tezy, przesądzając tym samym o jej niewiarygodności. Powód w toku postępowania nie był w stanie przekonująco wyjaśnić zarówno okoliczności w jakich doszło do wręczenia rzekomej kwoty pozwanemu, jak również udowodnić faktu jej odbioru, przedkładając oryginał pokwitowania opatrzony datą 14 stycznia 2005 roku. Skarżący nie przedstawił zatem jakichkolwiek merytorycznych argumentów, które podważałyby prawidłowość poczynionych przez Sąd Rejonowy ustaleń jak i zaskarżonego rozstrzygnięcia. Odmienne stanowisko prezentowane w uzasadnieniu wniesionej apelacji ma walor jedynie polemiki z wnioskami uzasadnienia i wprost przesądza o bezzasadności zarzutu.

Zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. łączony z art. 233 § 1 k.p.c. również jest chybiony. Sąd Okręgowy podziela dominujące w judykaturze stanowisko, iż strona może powołać się na zarzut wadliwego sporządzenia uzasadnienia i zarzut taki można ocenić jako zasadny, gdy z powodu braku w uzasadnieniu elementów wskazanych w art. 328§2 k.p.c. zaskarżony wyrok nie poddaje się kontroli instancyjnej. Tymczasem apelujący nie wskazał na czym ta wadliwość polega. Natomiast dokonanie przez Sąd Rejonowy ustaleń faktycznych w oparciu o wybrane źródła dowodowe nie może stanowić podstawy do skutecznego podniesienia zarzutu naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. Wszystkie dowody Sąd Rejonowy szczegółowo omówił, ocenił ich wiarygodność i odniósł do ustalonych faktów. Uzasadnienie zaskarżonego wyroku posiada wszystkie niezbędne elementy konstrukcyjnej, co umożliwia dokonanie kontroli instancyjnej orzeczenia sądu pierwszej instancji.

Trany był natomiast podniesiony przez powoda (pозwanego wzajemnego) zarzut dotyczący rozstrzygnięcia w przedmiocie nieuiszczonych kosztów sądowych w łącznej wysokości 1400 złotych, którymi Sąd I instancji obciążył powoda. W ocenie Sądu odwoławczego Sąd pierwszej instancji należycie ocenił okoliczności rozpatrywanej sprawy w kontekście obciążenia powoda przedmiotowymi kosztami sądowymi. Sąd Okręgowy przyjął, że w rozstrzyganej sprawie należy zastosować dobrodziejstwo przewidziane w art. 113 ust. 4 u.k.s.c., kierując się względami słuszności. Wskazany przepis winien mieć zastosowanie w okolicznościach zasługujących na miano wyjątkowych, a należąca do sądu ocena, czy powinien być zastosowany, zależy od konkretnego stanu faktycznego. Decydujące są jednak trudne warunki materialne strony (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu w wyroku z dnia 4 lipca 2013 r. I ACa 484/13).

W rozpoznawanej sprawie za zastosowaniem przepisu art. 113 ust. 4 u.k.s.c. i nieobciążaniem powoda obowiązkiem poniesienia kosztów sądowych nieuiszczonych w toku postępowania przemawiała przede wszystkim szczególnie trudna sytuacja materialna i rodzinna powoda, jak również subiektywne przekonanie powoda o zasadności dochodzonego roszczenia. Jak wynika bowiem z akt sprawy dochód powoda i jego jedyne źródło utrzymania stanowi renta inwalidzka w wysokości 399,51 złotych o przedłużeniu której powód wystąpił w toku postępowania. Powód nie posiada przy tym żadnych innych źródeł dochodu oraz żadnego majątku. W chwili obecnej jest bezdomny i korzysta z pomocy ośrodka (...) w Ł.. Sąd Rejonowy rozstrzygając w przedmiocie nieuiszczonych kosztów sądowych nie uwzględnił szczególnie trudnej sytuacji życiowej powoda i zaniechał zbadania okoliczności sprawy, dopełniających możliwość skorzystania z dobrodziejstwa instytucji przewidzianej w ww. art. 113 ust. 4 u.k.s.c.

W zakresie zaś obciążenia powoda (pозwanego wzajemnego) kosztami procesowymi poniesionymi przez przeciwnika apelacja nie była zasadna. Sam stan majątkowy, czy sytuacja finansowa strony nie stanowi bowiem okoliczności wyłącznie decydującej o zwolnieniu od kosztów procesu w pełnym zakresie, w tym także od obowiązku zwrotu kosztów procesu przeciwnikowi. O ile bowiem taki stan może uzasadniać zwolnienie strony - całkowicie lub częściowo - od

kosztów sądowych, co wiąże się z zagwarantowaniem jej prawa do sądu, to nie uzasadnia to zwolnienia takiej strony od obowiązku zwrotu kosztów przeciwnikowi, który je poniósł (por wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 13 listopada 2014 roku, I ACa 596/14, Lex numer 1621084). Strona przed wytoczeniem powództwa obowiązana jest wszechstronnie rozważyć, czy przysługuje jej dochodzone roszczenie oraz od kogo może żądać jego zaspokojenia i w jakiej wysokości. Wniosek ten jest tym bardziej uzasadniony, jeśli zauważyć, że stan majątkowy strony nie stanowi decydującej przesłanki zwolnienia jej od obowiązku zwrotu kosztów przeciwnikowi (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 21 marca 2014 roku, I ACa 846/13, LEX nr 1458874). Powód zatem, inicjując postępowanie sądowe powinien liczyć się z możliwością wydania rozstrzygnięcia dla niego niekorzystnego i w tym celu zabezpieczyć odpowiednie środki finansowe pokrywające nie tylko koszty opłaty sądowej od pozwu, lecz także ewentualne koszty postępowania poniesione przez przeciwnika.

Wobec powyższego Sąd odwoławczy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił w pkt. 5 zaskarżony wyrok w ten sposób, że nie obciążył powoda L. W. nieuiszczonymi kosztami sądowymi w pozostałym zaś zakresie na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako bezzasadną.

Zważywszy na wynik kontroli instancyjnej o kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. również nie znajdując podstaw do odstąpienia od obciążania powoda (pозwanego wzajemnego) kosztami postępowania apelacyjnego. W judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się, że przekonanie strony o zasadności zajmowanego stanowiska, które może przemawiać za nieobciążaniem jej kosztami przegranego procesu przed Sądem pierwszej instancji, przestaje być aktualne w postępowaniu apelacyjnym (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 30 marca 2012 r., III CZ 13/12, Lex nr 1164738, z dnia 15 czerwca 2011 r., V CZ 24/11, Lex nr 898277.; z dnia 5 października 2011 r., IV CZ 48/11, nie publ.). Skoro bowiem powód i pozwany wzajemny po zapoznaniu się z motywami sądu pierwszej instancji zdecydował się na kontynuowanie w części przegranego procesu musiał liczyć się ewentualną przegraną i związanym z tym obowiązkiem zwrotu kosztów przeciwnikowi. Należy zauważyć, że w niniejszym postępowaniu bez uzasadnionej przyczyny zaangażował on przeciwnika procesowego i wymiar sprawiedliwości. Powód istotnie ma pełne prawo do domagania się aby sąd odwoławczy dokonał kontroli zaskarżonego orzeczenia i ocenił trafność rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji i dlatego też z powodu trudnej sytuacji finansowej został zwolniony od kosztów sądowych, w tym opłaty od apelacji. Czym innym jest natomiast obowiązek zwrotu poniesionych kosztów procesu stronie, która koszty poniosła i proces wygrała. Z tych zatem względów w ocenie Sądu Okręgowego nie było podstaw do odstąpienia od obciążania apelującego kosztami procesu i na podstawie § 6 pkt 5 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 461) zasądził od L. W. na rzecz T. Ł. kwotę 1.200 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Zważywszy, że w toku postępowania drugoinstancyjnego powód (pозwany wzajemny) korzystał z przyznanej z urzędu pomocy (...) Sąd Okręgowy na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze (j.t. Dz. U. z 2014.635) przyznał i nakazał wypłacić na rzecz ustanowionego z urzędu pełnomocnika ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Łodzi – Widzewa w Ł. kwotę 1.476 zł, obejmującą podatek VAT w wysokości 23% - § 2 pkt. 3, 10 pkt. 1 w zw. z § 13 ust. 1 pkt. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 461).